

човѣкъ. България дължи много на Иванъ Сергѣевичъ Аксаковъ!

XVI.

У Рачински.

Отъ Аксакова, все сѣщия день 17/29 декемврия, петѣкъ, ние ходихме у Рачински, съ когото тѣй сѣщо бѣхме се запознали у първия. Рачински, като бившъ руски консулъ въ Варна, познаваше доста добрѣ и отъ близу българскитѣ работи. Тази срѣща тозъ пжтъ съ него бѣше много любопитна. Той ни сѣщо увѣри, че войната отъ страна на Русия е належаща, че тя е дѣло рѣшено и че наскоро ще има, както и да е, една автономна България. Но той намѣрвалъ, че въпросътъ трѣбало да се свърши по другъ начинъ. Споредъ него освобождението на България идвало не тѣй на врѣме. То трѣбало да дойде малко по-късно. Слѣдъ разрѣшението на черковния въпросъ трѣбало би, казваше той, чрѣзъ добрѣ устроено черковно управление, чрѣзъ размножаване на училищата, чрѣзъ доставяне, въ нѣкои поне отъ тѣхъ, по-високо и по-солидно образование, трѣбало би да се даде така народу врѣме и възможность да се развие по-зрѣло отъ всѣка страна, па, до колкото би било възможно, нѣкои отъ тѣй развититѣ и образовани млади българи да постѣпятъ на държавна служба въ турската империя. По тоя начинъ, казваше ни Рачински, вие щѣхте да бждете по-пригответени и за свобода, и за самоуправление. Както става сега всичко прѣждеврѣменно, вие ще срѣщнете голѣми мжчнотии, казваше, и ще имате много неразбории, до като се наредите. При това не се знае, какви ще бждатъ и границитѣ на тѣй извоюваната автономна България, а това не е маловаженъ за васъ въпросъ.